

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ ВАЛЮТНОГО ДИЛІНГУ В КОМЕРЦІЙНИХ БАНКАХ УКРАЇНИ

Досліджено особливості здійснення дилінгових операцій комерційними банками України, загальні аспекти функціонування міжбанківського ринку України та основні етапи укладання міжбанківських угод.

Постановка проблеми. Нині не викликає сумніву зростаюча роль і значення дилінгових операцій як одного із найбільш ефективних способів управління фінансовими ресурсами банківських установ. Підтвердженням цьому є стрімке збільшення середньоденного обсягу міжбанківських операцій за останні роки, який за оцінками Банку Міжнародних Розрахунків станом на квітень 2010 року складав приблизно 4 трильйони доларів США [1]. Передусім це пояснюється появою і розвитком нових інформаційних технологій та засобів зв'язку, використання яких у значній мірі скорочує час на пошук контрагента та проведення переговорів, спрощує процес укладання, реєстрації та підтвердження угод. Крім того, сучасне програмне забезпечення дає широкі можливості щодо здійснення моніторингу та аналізу стану міжбанківського валютного ринку, що, в свою чергу, зменшує час на прийняття рішення та підвищує його якість. Таким чином, з появою новітніх технологій зросла загальна оперативність ведення міжбанківських торгів, що в умовах високої волатильності міжбанківського валютного ринку має першочергове значення.

Однак попри швидкі темпи розвитку світового міжбанківського валютного ринку, міжбанківський валютний ринок України поки що знаходиться на стадії становлення. Побудова ефективного механізму його функціонування – це складний і довготривалий процес, в якому Україна вже зробила ряд важливих кроків. За роки незалежності була напрацьована значна законодавча база, спрямована як на регулювання самого процесу міжбанківських торгів, так і внутрішньої роботи банків, пов'язаної із організацією і проведенням дилінгових операцій.

Оскільки міжбанківський валютний ринок України є частиною загального світового валютного ринку, то в своїй роботі має орієнтуватися як на внутрішні фактори, так і на загальносвітові тенденції. Тому у розрізі останніх подій, пов'язаних із світовою фінансовою кризою, особливий інтерес викликає комплекс тих змін, яких зазнали як загальні принципи функціонування самого ринку, так і внутрішніх підрозділів, що забезпечують проведення міжбанківських торгів на рівні окремо взятого комерційного банку.

Аналіз останніх публікацій. Що стосується вітчизняної літератури, то даному питанню не приділено достатньо уваги. Нині існує досить обмежена кількість наукових праць, пов'язаних з дослідженням міжбанківського валютного ринку України взагалі й організації дилінгових операцій на рівні комерційного банку як його учасника зокрема. Частково ці питання розглянуто у працях М.І. Савлука, І.В. Алексєєва, С.М. Новака, О.В. Боришкевича, О.С. Пруського та ін., проте ці роботи не дають цілісної картини організації дилінгових операцій в Україні.

Метою статті є аналіз сучасного стану міжбанківського валютного ринку України, дослідження основних аспектів організації валютного дилінгу в комерційних банках України, виявлення особливостей діяльності комерційних банків на міжбанківському валютному ринку України.

Виклад основного матеріалу. Основний об'єкт дилінгових операцій комерційних банків України здійснюється на міжбанківському валютному ринку України, який відповідно до постанови Правління НБУ від 10.08.2005 р. №281 є сукупністю відносин у сфері торгівлі іноземною валютою в Україні між суб'єктами ринку, між суб'єктами ринку та

їх клієнтами (у тому числі банками-нерезидентами), між суб'єктами ринку і Національним банком, а також Національним банком і його клієнтами [2]. До суб'єктів ринку відносять уповноважені банки та фінансові установи, які мають відповідну ліцензію на здійснення операцій з іноземною валютою. Регулювання діяльності міжбанківського валютного ринку України забезпечується Національним банком України.

Торги на міжбанківському валютному ринку України відбуваються під впливом попиту та пропозиції, що склалися на ринку. Баланс ринку Національний банк підтримує за рахунок власних ресурсів: якщо на міжбанківському ринку виникає надлишок валюти, він, як правило, її викупує, якщо ж виникає дефіцит – продає. За результатами торгів Національний банк визначає середньозважений валютний курс продавців і покупців міжбанківського ринку, який є орієнтиром для встановлення офіційного курсу гривні до долара США на наступний робочий день з можливим відхиленням $\pm 2\%$. Встановлення курсу гривні до інших валют відбувається із врахуванням розрахованого курсу гривні до долара США і правил, зазначених у постанові Правління НБУ від 12.11.2003 р. № 496 [3].

Більшість операцій з купівлі й продажу іноземної валюти, що здійснюються на міжбанківському валютному ринку, є безготівковими. Починаючи з 2008 р. спостерігається чітка тенденція до зростання обсягів безготівкових операцій у загальній структурі операцій міжбанківського валютного ринку (табл. 1) [4]. Обсяги безготівкових операцій у кілька разів перевищують обсяги готівкових. Так, у травні 2011 р. дане співвідношення становило 23,6 млрд. дол. США проти 4 млрд. дол. США [5], тому динаміка курсу за безготівковими операціями є, як правило, визначальною і для готівкових.

Таблиця 1

Структура операцій з купівлі й продажу іноземної валюти, 2005-2009 рр.

Рік	Безготівкові операції з іноземною валютою, %	Готівкові операції з іноземною валютою, %
2005	78,4	21,6
2006	73,3	26,7
2007	70,8	29,2
2008	75,9	24,1
2009	80,4	19,6

Переважає більшість операцій на міжбанківському валютному ринку України (понад 70%) здійснюються з долларом США (табл. 2) [4]. У той же час, аналізуючи показники 2009 р., відмічається значне зростання частки операцій з євро.

Таблиця 2

Структура операцій з купівлі й продажу іноземної валюти на міжбанківському ринку України у розрізі валют, 2005-2009 рр.

Рік	Загальний обсяг операцій, млрд. дол. США (у доларовому еквіваленті)	Структура за видами валют, %			
		долари США	євро	російські рублі	інші валюти
Безготівкові операції					
2005	81,4	80,6	12,5	5,8	1,1
2006	102,4	77,7	14,1	6,8	1,4
2007	148,0	73,7	16,4	6,9	3,0
2008	208,8	77,7	14,2	6,0	2,1
2009	144,9	71,1	21,9	5,2	1,8
Готівкові операції					
2005	25,2	79,6	14,0	4,7	1,7
2006	37,3	82,0	12,1	4,2	1,7
2007	61,1	78,7	15,2	4,5	1,6
2008	66,2	71,0	22,0	5,4	1,6
2009	35,4	71,9	22,0	5,2	0,8

Загалом ситуація на міжбанківському валютному ринку України розвивається відповідно до загальносвітових тенденцій. Аналізуючи динаміку обсягів безготівкових операцій протягом січня 2006 – травня 2011 рр. (рис. 1), необхідно зазначити, що на приведеному графіку чітко простежуються негативні наслідки впливу світової фінансової кризи на розвиток міжбанківського валютного ринку України, які проявляються у різкому зменшенні об'ємів торгів, починаючи з листопада 2008 р. Так, лише у листопаді минулого року ринок досягнув свого докризового стану. Хоча, як свідчать показники січня поточного року, стабільність на ринку поки що не спостерігається.

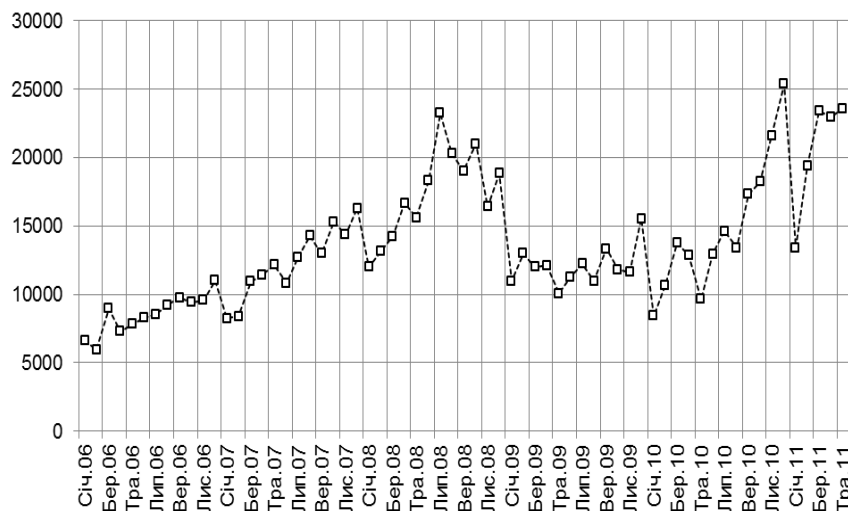

Рис. 1. Динаміка обсягів безготівкових операцій на міжбанківському валютному ринку України за період з січня 2006 по травень 2011 рр., млн. дол. США

Проте для забезпечення стабільного розвитку і розширення міжбанківського валютного ринку України необхідне не лише зменшення негативного впливу внутрішніх і зовнішніх чинників, пов'язаних із фінансовою нестабільністю всередині країни та за її межами. Прискорення розвитку даного ринку багато в чому залежить від тих методів і засобів, за допомогою яких здійснюється його регулювання, суб'єктами якого виступають окремі комерційні банки.

Щоб більш детально дослідити механізм регулювання діяльності комерційних банків, пов'язаної із проведенням операцій на міжбанківському валютному ринку, розглянемо специфіку здійснення цих операцій на рівні окремого банку.

Традиційно у світовій практиці виділяють три основні підрозділи, які беруть участь у проведенні дилінгових операцій:

- фронт-офіс (*front-office*);
- міddl-офіс (*middle-office*);
- бек-офіс (*back-office*).

Співробітники фронт-офісу (дилінгового підрозділу) безпосередньо беруть участь у торгах і укладають угоди на ринку. Таких співробітників називають трейдерами. Вони займаються проведенням конверсійних, кредитно-депозитних операцій, а також обслуговуванням клієнтів, котрі здійснюють за посередництвом банку операції на валютному ринку [6].

Дилінгові підрозділи комерційних банків України працюють на міжбанківському валютному ринку, який в залежності від цілей і задач банку може бути обмеженим внутрішнім валютним ринком України, ринком країн СНД чи світовим ринком. Основні види операцій, що здійснюються на міжбанківському ринку, пов'язані із купівлею або продажем іноземної валюти (конверсійні операції). Це можуть бути як

операції, що здійснюються за власний рахунок банку, так і операції, пов'язані з виконанням клієнтських заявок.

Службовці мідл-офісу здійснюють стратегічне управління фінансовими ресурсами банку, відповідають за повноту реєстрації укладених на міжбанківському ринку угод, супроводжують операції, укладені співробітниками фронт-офісу і стежать, щоб трейдери не виходили за межі розумного ризику. Також ведуть індивідуальний контроль прибутків і збитків кожного трейдера та стежать за правильністю розрахунку ціни операцій.

Виокремлення співробітників, що виконують зазначені вище функції, у окремий підрозділ не є характерним для вітчизняних банків. Це пояснюється перш за все тим, що враховуючи специфіку роботи міжбанківського валютного ринку України, здійснюваний обсяг дилінгових операцій комерційних банків як у кількісному, так і у грошовому еквіваленті не потребує складної структури дилінгової служби. По-друге, спектр фінансових інструментів, якими можуть оперувати вітчизняні комерційні банки, є досить обмеженим. Так, згідно з постановою Правління НБУ №281 від 10.08.2005 р. вітчизняним банкам-суб'єктам міжбанківського валютного ринку України законодавчо дозволено здійснювати наступні види операцій з іноземною валютою:

- торгівлю іноземною валютою на умовах «тод», «том» або «спот»;
- операції на умовах «форвард» для хеджування ризиків зміни курсу однієї іноземної валюти щодо іншої, якщо обидві валюти належать до 1-ї групи Класифікатора, а також для хеджування ризику зміни курсу іноземної валюти щодо гривні на строк, що не перевищує 365 календарних днів;
- купівлю-продаж іноземної валюти на умовах «своп» з Національним банком строком до 3-х місяців;
- операції на умовах «своп» з купівлі-продажу іноземної валюти 1-ї групи Класифікатора та з обміну іноземної валюти в межах 1-ї групи Класифікатора на строк, що не перевищує 365 календарних днів [2].

Так, надання можливості здійснення операцій на умовах «своп» – це дуже важливий крок, зроблений Національним банком, який, на нашу думку, у значній мірі розширить обсяги операцій на міжбанківському валютному ринку України. Таку можливість комерційні банки України одержали нещодавно після набрання чинності змін, затверджених постановами Правління НБУ від 14 грудня 2010 р. та 13 квітня 2011 №544 і №111 відповідно. Варто відзначити, що в міжнародній практиці даний інструмент є досить популярним, про що свідчить той факт, що за даними Банку Міжнародних Розрахунків станом на квітень 2010 частка операцій «своп» (FX swaps) у денному обороті світового міжбанківського ринку складала близько 44% [1].

Основними функціями бек-офісу або, як його називають вітчизняні дослідники – відділу розрахунків за валютними операціями, є отримання та перевірка правильності оригіналів угод, оформлення платіжних документів для перерахування коштів банкам-кореспондентам, контроль за реальним рухом коштів, перевірка й оплата рахунків брокерських фірм, що були посередниками при укладанні угод, та ін. [6].

Розглянута структура дилінгової служби характерна для великих світових банків. Найчастіше такі банки мають спеціально обладнані приміщення – дилінгові зали, де і відбуваються міжбанківські торги. Як правило, дилінговий зал розділений на сектори, кожен з яких спеціалізується на здійсненні операцій з окремим видом фінансових інструментів. У дилінгових залах найбільших світових банків працює до декількох сотень співробітників.

В Україні поки що така практика не набула розповсюдження. Це пояснюється тим, що обсяги дилінгових операцій комерційних банків України досить малі у порівнянні зі світовими масштабами. Крім того, саме поняття дилінгового залу в Україні має дещо інший зміст. Як правило, дилінговим залом називають торговельні площадки, які надаються фінансовими установами своїм клієнтам-фізичним особам для здійснення операцій на фінансових та фондових ринках.

Отже, для України традиційною є дворівнева структура дилінгової служби з чітким виділенням підрозділу, що займається проведенням операцій на ринку, і підрозділу, що здійснює їх супровід та реєстрацію. Функції мідл-офісу при цьому, як правило, розподілені між службовцями фронт-офісу і директором казначейства, який несе загальну відповідальність за дії трейдерів, здійснює розробку і впровадження загальної стратегії торгів. Таким чином, здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку України забезпечується казначейством та його підрозділами, які й формують фронт-офіс банку. Найчастіше ведення переговорів та укладання угод здійснюється відділом валютних або валютно-фінансових операцій казначейства. Дилінгові підрозділи великих комерційних банків України можуть налічувати до кількох десятків чоловік, у той час, як у малих та середніх банках, які, як правило, не ведуть активної торгівлі, весь об'єм дилінгових операцій може здійснюватися однією особою.

Розглянемо більш детально процес купівлі-продажу іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку України і подальшого супроводження укладених угод. Як уже зазначалося, комерційний банк виходить на міжбанківський валютний ринок з двох причин:

- для задоволення потреб клієнтів щодо купівлі-продажу іноземної валюти;
- для задоволення потреб за власними операціями.

У першому випадку клієнт подає в обслуговуючий його банк заяву, яка має містити наступні обов'язкові реквізити:

- найменування та місцезнаходження уповноваженого банку, що обслуговує клієнта;
- код заяви відповідно до Державного класифікатора управлінської документації;
- назву документа – заява на купівлю (продаж) іноземної валюти;
- дату складання заяви;
- повне або скорочене найменування клієнта, місцезнаходження, номер телефону/факсу (для фізичної особи – прізвище, ім'я та по-батькові);
- назву іноземної валюти, яка купується (продається);
- суму купівлі (продажу) іноземної валюти;
- курс купівлі (продажу) іноземної валюти в гривнях (можливе значення «за курсом уповноваженого банку»);
- відбиток печатки та підписи відповідальних осіб клієнта, які заявлені ним у картці зі зразками підписів та відбитка печатки (для фізичної особи, яка її не має, проставляється лише її підпис).

У разі подання заявки на купівлю іноземної валюти клієнт має вказати також підставу для здійснення відповідної операції та номер поточного рахунку в іноземній валюті, на який потрібно зарахувати придбану іноземну валюту, а також код і найменування уповноваженого банку, у якому відкрито цей рахунок.

При здійсненні операції продажу іноземної валюти в заяві обов'язково вказується номер рахунку, з якого клієнт доручає здійснити продаж валюти, найменування та номер поточного рахунку в гривнях, на який потрібно зарахувати гривневий еквівалент проданої іноземної валюти, із зазначенням кодів уповноважених банків, у яких відкриті дані рахунки [2].

Прийняття і виконання клієнтських заяв можливе лише за умови, що клієнт був попередньо ідентифікований банком відповідно до вимог постанови Правління НБУ «Про здійснення банками фінансового моніторингу» від 14 травня 2003 року №189 [7]. Ідентифікація не є обов'язковою, якщо клієнт був раніше ідентифікований банком.

Працівник операційного відділу банку перевіряє отримані заяви на відповідність чинному законодавству. У випадку подання заяви на купівлю іноземної валюти перевіряються також документи, що є підставою для здійснення даної операції.

Відповідно до чинного законодавства операції з купівлі-продажу іноземної валюти перевіряються на наявність ознак, за якими вони підлягають обов'язковому або внутрішньому фінансовому моніторингу. При виявленні відповідних ознак виконання

операції призупиняється до тих пір, поки відповідальним працівником банку буде прийняте рішення щодо відновлення виконання операції або щодо відмови від її виконання. Після цього заява заноситься до спеціального реєстру і здійснюється перевірка наявності достатньої суми грошових коштів на рахунку клієнта для виконання операції.

Оскільки повноваження на здійснення операцій на міжбанківському валютному ринку мають лише співробітники дилінгового підрозділу казначейства, то вся інформація про зареєстровані заяви клієнтів передається до головного офісу банку.

Паралельно з виконанням клієнтських заявок комерційний банк також може проводити власні операції щодо купівлі (продажу), обміну іноземної валюти в межах лімітів відкритої валютної позиції банку на підставі банківської ліцензії та письмового дозволу.

Як правило, кожен комерційний банк у відповідності із вимогами і рекомендаціями НБУ розробляє власні положення, якими і керується при роботі на міжбанківському валютному ринку України.

Здійснення операцій комерційними банками, фінансовими установами та Національним банком на міжбанківському валютному ринку України можливе лише під час функціонування Системи підтвердження угод, яка представляє собою комплекс організаційно-технічних засобів, який забезпечує підтвердження договорів (угод) про купівлю-продаж іноземної валюти й банківських металів за гривні протягом часу, що встановлюється і змінюється на підставі постанови Правління Національного банку України [2].

Відповідно до постанови Правління НБУ від 02.06.2008 р. №152 законодавчо встановлено наступний час функціонування Системи підтвердження угод:

- з понеділка по четвер (включно) – з 10.00 до 17.00 за київським часом;
- у п'ятницю та передсвяткові дні – з 10.00 до 16.00 за київським часом.

Комерційний банк подає заявку на участь у Системі підтвердження угод, до якої включаються усі потреби клієнтів, які не можуть бути задоволені в межах даного банку, а також власні потреби щодо купівлі-продажу іноземної валюти за гривні. У цій заявці також зазначається курс, обсяг та вид валюти та ознака операції: за дорученням клієнта або для власних потреб. Таким чином, комерційний банк може виступати одночасно як покупцем, так і продавцем іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку.

Заявка в паперовій формі підписується керівником та головним бухгалтером банку і залишається на зберіганні в банку. Заявка в електронній формі подається до Національного банку України в установленний ним строк.

Комерційний банк не має права брати участь у функціонуванні Системи підтвердження угод без підтвердження Національного банку України про прийняття заявки [8].

Після отримання відповідного підтвердження співробітники дилінгового підрозділу банку проводять переговори із банками-контрагентами з метою укладання угод. Згідно з вимогами чинного законодавства необхідною вимогою при здійсненні операцій на міжбанківському валютному ринку є ідентифікація банка-контрагента. У разі, якщо контрагент був раніше ідентифікований, повторна ідентифікація може не проводитися.

Засоби ведення переговорів і укладання угод визначаються попередньою угодою між контрагентами. Як правило, укладання угод щодо купівлі-продажу іноземної валюти здійснюється по телефону або з використанням дилінгових інформаційних системи. Такі системи дають змогу учасникам операції вести переговори та укладати угоди в режимі двостороннього телексного зв'язку. Текст переговорів роздруковується на спеціальному принтері й зберігається учасниками угоди.

Процедура укладання угоди виглядає таким чином: один з учасників угоди здійснює запит валютного курсу купівлі та/або продажу визначеної суми валюти, інший учасник вказує курси купівлі та/або продажу за даною угодою, після чого вони

можуть уточнюватися аж до досягнення згоди між контрагентами або відмови від укладання угоди.

Укладена угода перевіряється на наявність ознак, за якими вона може бути віднесена до операцій, що підлягають обов'язковому або внутрішньому фінансовому моніторингу. У випадку їх виявлення проведення відповідної операції призупиняється до моменту прийняття рішення відповідальним працівником банку щодо проведення або відмови від проведення зазначеної операції.

Якщо за дві години до закінчення функціонування Системи підтвердження угод комерційний банк не повністю задовольнив потреби клієнтів та потреби за власними операціями з купівлі-продажу іноземної валюти, він має право звернутися до Національного банку України щодо купівлі-продажу в нього іноземної валюти за гривні. На підставі аналізу внутрішнього валютного ринку з купівлі-продажу іноземної валюти Національний банк України може прийняти рішення стосовно валютної інтервенції з визначенням суми купівлі-продажу іноземної валюти за відповідним курсом [8].

Після фіксації факту укладення угоди співробітник дилінгового підрозділу банку формує тикет та паспорт операції і здійснює її підтвердження за допомогою засобів Системи підтвердження угод. Підтвердженою вважається угода, за якою обидва її учасники під час функціонування Системи підтвердження угод отримали взаємні підтвердження засобами цієї системи [8]. Інформація щодо укладених на міжбанківському валютному ринку угод вноситься співробітником дилінгового підрозділу в позасистемну базу даних.

За кожною укладеною угодою створюється необхідна кількість копій тикетів та паспортів операцій, які потім передаються уповноваженим співробітникам бек-офісу, що здійснюють подальший супровід угод. Співробітниками відділу супроводу операцій здійснюється відображення за рахунками бухгалтерського обліку операцій з купівлі-продажу іноземних валют та розрахунків з клієнтами за задоволеними заявками на купівлю-продаж іноземної валюти. Важливим завданням є також контроль за дотриманням фінансових лімітів, що встановлюються для банків-контрагентів. Як правило, комерційні банки самостійно розробляють відповідні нормативні документи, що регулюють порядок встановлення лімітів.

Для забезпечення здійснення розрахунків за операціями оригінали тикетів і паспортів укладених угод передаються до уповноважених працівників відділу кореспондентських відносин банку, який здійснює переказ коштів за укладеними угодами на міжбанківському валютному ринку України при настанні термінів їх виконання. Контроль за своєчасністю, повнотою і правильністю переказу та одержання коштів за операціями купівлі-продажу іноземної валюти здійснюється співробітниками відділу супроводу.

Збереження інформації щодо банків-контрагентів у розрізі проведених з ними операцій купівлі-продажу іноземної валюти здійснюється уповноваженими співробітниками дилінгового підрозділу банку, які також повинні забезпечити зберігання документів, що мають відношення до операцій банку, які підлягають фінансовому моніторингу, та ідентифікації банків-контрагентів, що брали участь у їх проведенні, протягом встановлених законодавством строків.

Висновок. Проведений аналіз показав, що характерні особливості здійснення дилінгових операцій на міжбанківському валютному ринку України пов'язані як із специфікою самого ринку, так і з політикою, яку проводить Національний банк України у сфері його регулювання.

SUMMARY

The author analyzes the features of conducting of dealings by the commercial banks of Ukraine, general aspects of functioning of interbank market of Ukraine and basic stages of making agreements between banks.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Report on Global Foreign Exchange Market Activity in 2010 [Electronic resource]: Triennial Central Bank Survey of Bank for International Settlements. – Access point: <http://www.bis.org/publ/rpfx10t.pdf>.
1. Про затвердження нормативно-правових актів Національного банку України [Електр. ресурс]: Постанова Правління Національного банку України від 10 серпня 2005 року № 281 у редакції від 30 квітня 2011 року. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE11230.html.
2. Про затвердження Положення про встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та курсу банківських металів [Електр. ресурс]: Постанова Правління Національного банку України від 12 листопада 2003 року № 496 у редакції від 30 квітня 2009 року. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG8415.html#28.
3. Річний звіт Національного банку України за 2009 рік [Електр. ресурс]: Національний банк України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Publication/an_rep/A_report_2009.pdf.
4. Основні тенденції валютного ринку України за травень 2011 року [Електр. ресурс]: Національний банк України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Fin_gyn/Pot_tend_v/index.htm.
5. Алексеев, І.В. Гроші та кредит [Текст]: Навчальний посібник / І.В. Алексеев, М.К. Колісник. – К.: Знання, 2009. – 253 с. – ISBN 978-966-346-595-1.
6. Про затвердження Положення про здійснення банками фінансового моніторингу [Електр. ресурс]: Постанова Правління Національного банку України від 14 травня 2003 року № 189 у редакції від 31 січня 2011 року. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/REG7702.html.
7. Правила функціонування Системи підтвердження угод на міжбанківському валютному ринку України Національного банку України та перерахування (зарахування) коштів за окремими операціями з іноземною валютою і банківськими металами [Електр. ресурс]: Портал Ліга: Закон. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE11231.html.

Надійшла до редколегії 17 червня 2011 р.

УДК 631.16: 65.011.47.003.13

О.Є. Гудзь

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ДИЗАЙН ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджено організаційний дизайн системи фінансового менеджменту як джерело формування фінансових ресурсів, форм і методів розподілу між стратегічними напрямками використання; механізм та інструмент адаптації до мети економічного розвитку аграрних підприємств. Доведено, що дизайн організаційних відносин у межах соціально-економічної системи аграрного підприємства слід розглядати як результат самоорганізації відносин та ефективності системи фінансового менеджменту підприємства.

Вступ. Ринкове середовище надзвичайно динамічне й постійно генерує істотні трансформації в системі фінансового менеджменту аграрних підприємств. Це вимагає від учасників економічної діяльності постійної адаптивної поведінки та модернізації системи фінансового менеджменту. Фінансова діяльність аграрних підприємств не може обмежуватися лише задоволенням його поточних виробничих та інвестиційних потреб, які визначаються лише традиційними змінами в параметрах та структурі господарської діяльності. Очевидно, що забезпечення конкурентоспроможності в умовах членства в СОТ, а також необхідність постійного економічного зростання вимагають модернізації орієнтованої на перспективу системи фінансового менеджменту на основі науково обґрунтованої методології. Остання включає визначення доступних та найбільш прийнятних джерел формування фінансових ресурсів, форм і методів розподілу між стратегічними напрямками використання, механізми та інструменти адаптації до мети економічного розвитку підприємства та деформації економічного простору. Ефективним інноваційним інструментом вирішення цих завдань є організаційний дизайн системи фінансового менеджменту.

За нашим переконанням, багато наявних проблем аграрних підприємств зумовлено відтермінуванням застосування інноваційних інструментів в їх системі фінансового менеджменту, що є результатом існуючих недоробок в царині теорії